

Spits dubbeltandmos (*Didymodon acutus* (Brid.) K. Saito) nog steeds in Nederland

P.B.T.H. (Paul) Spreuwenberg¹ & W. Simons

¹Aan de Slagboom 2, 6372 KW Landgraaf (pspreuwenberg@ncrvnet.nl)

Summary: *Didymodon acutus* still occurs in the Netherlands

Didymodon acutus was discovered on a shaded limestone boulder (Maastricht formation) in the Welterveld chalk grassland area (Voerendaal municipality, province of Limburg). The two earlier records of this species in the Netherlands date from 1931 and 1949.

Op 14 maart 2002 bracht de eerste auteur een bezoek aan het Welterveld, een kalkgrasland annex loofbosje in de gemeente Voerendaal. Het Welterveld ligt op de steile hellingen van de Welterberg, die zijn gevormd door de Benzenrade breuk. Deze breuk maakt deel uit van het breukensysteem, dat van zuidoost naar noordwest door de provincie Limburg loopt. De Benzenrade breuk is een van de mooiste breuktrappen die in Zuid-Limburg in het landschap zichtbaar zijn. De breuk is herkenbaar aan een ongeveer acht meter hoge, bijna loodrechte helling, begroeid door een klein, op het oosten geëxponeerd loofbos. Het loofbos is bezaaid met brokken kalksteen. Deze kalksteen behoort tot de Formatie van Maastricht (Kunrader facies) en wordt Kalksteen van Schiepersberg genoemd (Felder & Bos 2000). Deze bestaat uit een afwisseling van harde en zachte lagen. De harde kalksteen, die zich door zijn lager silicaatgehalte van de zachte onderscheidt, werd in het verleden gebruikt voor de bouw van woningen en wordt Kunrader kalksteen genoemd. Omdat vooral de bomen bovenaan de helling minder houvast hebben, waaien ze bij storm wel eens om, waardoor de harde kalksteenbanden los raken en naar beneden vallen.

Op één brok kalksteen, op de grens van bos en wei, groeide, behalve *Tortula muralis* en *Pseudocrossidium revolutum*, een onbekend mos zonder kapsels. Tijdens onze wekelijkse determineermiddag kwamen wij steeds weer uit op *Didymodon acutus*. De éénlagige bladrand, de gladde cellen en de door Landwehr (1984) zo treffend getekende bladtop wezen daarop. Volgens Touw & Rubers (1989) is Spits dubbeltandmos (oude naam: Mergel-dubbeltandmos) slechts twee keer in Nederland aangetroffen en wel in 1931 in Bemelen en in 1949 in

Schin op Geul. Bovendien is *Didymodon acutus* in de Rode Lijst opgenomen als “verdwenen” (Siebel et al. 2000). Dit bracht ons aan het twijfelen. Marleen Smulders en Huub van Melick waren zo vriendelijk zich over ons mos te buigen en bevestigden de determinatie.

Dankwoord

Wij bedanken Marleen Smulders en Huub van Melick voor het controleren van onze determinatie en laatstgenoemde bovendien voor het kritisch doornemen dit artikel.

Literatuur

- Felder, W.M. & P.W. Bos 2000. Krijt van Zuid-Limburg, Geologie van Nederland, deel 5. Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO., Delft/Utrecht.
- Landwehr, J. 1984. Nieuwe atlas Nederlandse bladmossen. KNNV & Thieme Zutphen.
- Siebel, H.N., B.F. van Tooren, H.M.H. van Melick, A.C. Bouman, H.J. During & K.W. van Dort. 2000. Bedreigde en kwetsbare mossen in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. Buxbaumiella 54: 1-86
- Touw, A. & W.V. Rubers 1989. De Nederlandse bladmossen. KNNV